



КОМІТЕТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОГО БУДІВНИЦТВА ТА
МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

ПРАВОВА ПОЗИЦІЯ

*Комітету з питань державного
будівництва та місцевого самоврядування
щодо вирішення питань найменування і
перейменування населених пунктів*

Необхідність у висловленні правової позиції Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва та місцевого самоврядування з проблематики найменування і перейменування населених пунктів викликана численними зверненнями, які надходять на адресу Верховної Ради України та Комітету, і пов'язана з розбіжностями у розумінні та застосуванні окремих норм чинного законодавства з питань найменування і перейменування населених пунктів.

Відповідно до пункту 29 частини першої статті 85 Конституції України до повноважень Верховної Ради України поруч із утворенням і ліквідацією районів, встановленням і зміною меж районів і міст, віднесенням населених пунктів до категорії міст належить також найменування і перейменування населених пунктів і районів.

На сьогоднішній день зазначене питання регулюється Конституцією України, законами України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про всеукраїнський та місцеві референдуми», «Про Верховну Раду Автономної Республіки Крим», Конституцією Автономної Республіки Крим та Положенням про порядок вирішення питань адміністративно-територіального устрою Української РСР, затвердженим Указом Президії Верховної Ради Української РСР від 12 березня 1981 року, *в частині, що не суперечить Конституції та законам України.*

Комітет акцентує особливу увагу на тій обставині, що чинне законодавство не передбачає такої правової категорії, як уточнення найменувань населених пунктів, хоча вона існувала у правовому полі держави до набрання чинності Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 року і застосовувалася обласними радами до найменувань селищ міського типу і сільських населених пунктів. Вважаємо, що конституційний термін «перейменування» охоплює всі можливі випадки зміни назв населених пунктів, в тому числі заміна, додавання чи вилучення навіть однієї літери, вживання дефісів, апострофів тощо. Таким чином, будь-яка зміна назви населеного пункту повинна кваліфікуватися як його перейменування і має здійснюватися лише за рішенням Верховної Ради України.

Слід зазначити, що 31 травня 2005 року Верховна Рада України прийняла Закон України «Про географічні назви», яким було визначено правові основи регулювання відносин та діяльності, пов'язаних із встановленням назв географічних об'єктів, а також унормуванням, обліком, реєстрацією, використанням та збереженням географічних назв. Відповідно до частини п'ятої статті 8 зазначеного Закону передбачається, що пропозиції та рішення органів державної влади щодо найменування або перейменування географічних об'єктів направляються на відповідну експертизу до спеціально уповноваженого органу з географічних назв в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Однак, Комітету доводиться констатувати, що Закон України «Про географічні назви» не має відношення до механізму реалізації повноважень Верховної Ради України у сфері найменування і перейменування населених пунктів і не містить відповідного порядку. Про це свідчить частина шоста статті 8 даного Закону: «Порядок найменування та перейменування географічних об'єктів, що складають систему адміністративно-територіального устрою України, визначається окремим

законом». Отже нормативно-правовим актом, покликаним врегулювати порядок найменування і перейменування населених пунктів, повинен стати саме закон. Причому йдеться про закон, відмінний від Закону України «Про географічні назви».

Не заперечуючи проти необхідності експертизи пропозицій та рішень органів влади щодо найменування і перейменування населених пунктів, Комітет наголошує, що така експертиза має бути органічною складовою загального порядку найменування і перейменування населених пунктів, визначеного нормами майбутнього закону. При цьому висновки експертів доцільно робити і вони мають бути відомі ще на етапі прийняття рішень сільських, селищних, міських рад, оскільки саме на цьому рівні проводиться з'ясування думки населення, місцеві референдуми, що потребують суттєвих витрат і без того незначних коштів місцевих бюджетів. Тому дуже важливо, щоб територіальні громади були інформовані про результати експертизи і здійснювали усвідомлене волевиявлення. Вважаємо, що вказану проблему суб'єктам права законодавчої ініціативи необхідно враховувати при розробці відповідного законопроекту, а Комітету і Верховній Раді України – в ході його подальшого опрацювання.

Отже на сьогодні, з огляду на чинну нормативно-правову основу, для вирішення питань найменування і перейменування населених пунктів Верховною Радою Автономної Республіки Крим, обласними радами, Київською та Севастопольською міськими радами до Верховної Ради України подаються зазначені нижче документи та матеріали.

Подання Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної ради, Київської та Севастопольської міської ради з обґрунтуванням пропонованого найменування і перейменування населеного пункту, ухвалене на сесії відповідної ради.

При цьому, Комітет вважає, що для забезпечення комплексного інформування Верховної Ради України обґрунтування має містити посилання на географічні, історичні, національно-культурні, побутові та інші вагомні чинники, що стали передумовою відповідної ініціативи.

До подання додаються:

- рішення районної або міської (міст республіканського в Автономній Республіці Крим і обласного значення) ради, рішення відповідної сільської, селищної, міської (міст районного значення) ради щодо найменування і перейменування населеного пункту, прийняті з урахуванням думки громадян відповідно до законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про всеукраїнський та місцеві референдуми»;

- соціально-економічна характеристика населеного пункту;

- схематична карта місцевості із зазначенням новоутвореного населеного пункту в разі його найменування.

Комітет також вважає за необхідне нагадати, що вирішуючи комплекс питань, пов'язаних із найменуванням і перейменуванням населених пунктів, органи влади зобов'язані керуватися та дотримуватися фундаментального припису частини другої статті 19 Конституції України, відповідно до якого органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.



**КОМІТЕТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОГО БУДІВНИЦТВА ТА МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ**

Дану правову позицію розроблено за участі працівників секретаріату Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва та місцевого самоврядування.

адреса сайту: <http://komsamovr.rada.gov.ua>
поштова адреса: 01008, м. Київ-8, вул. Садова, 3 а
тел. 255 22 08, 255 38 47,
тел.(факс) 255 33 07, 255 39 44

Дане видання здійснено за допомоги та підтримки партнера комітету Швейцарсько-українського проекту «Підтримка децентралізації в Україні» (DESPRO), який фінансується Швейцарською Конфедерацією через Швейцарську агенцію розвитку та співробітництва (ШАРС/SDS) та впроваджується Швейцарським Центром Ресурсів та Консультацій з Питань Розвитку (Skat).

*наклад 13 000 прим.
розповсюджується безкоштовно*